

2 (375)
2020

**Czasopismo
Instytutu Zachodniego
w Poznaniu**

Kwartalnik

Instytut Zachodni

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**

Niemcy 30 lat po zjednoczeniu

- 5 Od Redakcji
- 7 *Adam Kirpsza*, Hegemon czy przegrany? Analiza sukcesu Niemiec w głosowaniach w Radzie Unii Europejskiej
- 29 *Bogdan Koszel*, Wpływ Niemiec na formowanie się Komisji Europejskiej w latach 2005-2019
- 45 *Beata Ociepka*, Niemiecka zagraniczna polityka kulturalna po zjednoczeniu: bezpieczeństwo, dialog, promocja
- 65 *Mariusz Kozerski*, Bawarski system partyjny po 1945 roku – droga do politycznej dominacji CSU
- 85 *Norbert Honka*, Niemiecka samorządność terytorialna. Bilans pojednocieniowego trzydziestolecia przemian ustrojowo-strukturalnych
- 111 *Malwina Ewa Kołodziejczak*, Aspekty prawno-organizacyjne funkcjonowania odpowiednika Naczelnego Dowódcy w systemie kierowania bezpieczeństwem narodowym Republiki Federalnej Niemiec
- 125 *Krzysztof Koźbiał*, Polityczne i społeczne konsekwencje zjednoczenia dla wschodnich krajów związkowych RFN. Próba bilansu 30 lat
- 143 *Bartłomiej Różycki*, Populizm i narracje historyczne wobec niemieckiej tożsamości narodowej
- 169 *Dominika Gortych*, Literackie interwencje przeciwko ksenofobii. Re-reprezentacje ruchu neonazistowskiego w najnowszej literaturze post-enerdowskiej
- 189 *Joanna Rak*, Repression and Blockupy Radicalization in Austerity-Driven Germany
- 205 *Agnieszka Szudarek*, Droga do prawa wyborczego dla kobiet w Niemczech. Czy tylko dar rewolucji 1918 roku?
- 225 *Agnieszka Szczepaniak-Kroll*, Rola polskich liderki w tworzeniu i rozwijaniu stowarzyszeń migranckich w Berlinie. Motywacje, cele i skutki. Studium przypadku
- 255 *Joanna Trajman*, Rola kobiet oraz równość płci w świetle założeń programowych Alternatywy dla Niemiec
- 281 *Krzysztof Żarna*, Analiza dynamiki stosunków Republiki Słowackiej z Republiką Federalną Niemiec w latach 1993-2002
- 297 *Jarosław Owsiański*, Rozwój piłkarstwa niemieckiego na ziemiach polskich zaboru pruskiego w latach 1900-1914 na tle sytuacji politycznej

- 319 *Dariusz Wojtaszyn*, Wschód contra Zachód. Kontakty piłkarskie w Berlinie jako egzemplifikacja relacji pomiędzy wschodnimi i zachodnimi Niemcami

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

- 335 *Józef Łaptos*, Historyk w obronie pamięci indywidualnej i szacunku dla pamięci zbiorowej. Kilka refleksji w związku z dziełem Ireny Paczyńskiej, *Aktion gegen Universitäts-Professoren (Kraków, 6 listopada 1939 roku) i okupacyjne losy aresztowanych*
- 348 *Bartosz Dziewanowski-Stefańczyk*, Spory, pojednanie i próby zamykania przeszłości w relacjach polsko-niemieckich po 1989 roku
- 367 *Izabela Lewandowska*, *Ostpreussisches Landesmuseum* w Lüneburgu – historia, zbiory, działalność
- 385 *Dariusz Falecki*, Niewymuszona rywalizacja o pamięć historyczną – Johannes Hellmann i Klemens Matusiak

OCENY I OMÓWIENIA

- 395 Piotr Szlanta, „Polakożerca” kontra „wrogowie Rzeszy”. Cesarz Wilhelm II i Polacy 1888-1918 (omów. *Rafał Żytyniec*)
- 397 Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk, Jüdische Gedächtnisopographien im Grenzraum. Autobiographik nach 1945 von Autoren jüdischer Herkunft aus dem Pommernland (Pommerellen und Hinterpommern) (omów. *Hubert Orłowski*)
- 400 Akteur im Stillen. Enno Meyer und sein Engagement für die Aussöhnung mit Polen und Juden. Red. Burkhard Olschowsky (omów. *Marcin Miodek*)
- 405 Frank Biess, Republik der Angst. Eine andere Geschichte der Bundesrepublik (omów. *Jerzy Kałóżny*)
- 413 Katharina Schuchardt, Zwischen Berufsfeld und Identitätsangebot. Zum Selbstverständnis der deutschen Minderheit im heutigen Opole/Opeln (omów. *Bernard Linek*)
- 416 Joanna Frączak-Müller, Anna Mielczarek-Żejmo, Euroregion. Od partnerstwa do sieci współpracy transgranicznej (omów. *Elżbieta Opiłowska*)

Szanowni czytelnicy „Przeglądu Zachodniego”,

mijająca 30. rocznica zjednoczenia Niemiec to dystans pozwalający ocenić, jak dynamicznym obszarem badań i analiz jest kraj zachodnich sąsiadów. Współczesna Republika Federalna Niemiec to przede wszystkim kluczowe państwo członkowskie Unii Europejskiej, choć opinie o jego hegemonii bywają zanadto podszyte obiegowymi ocenami – jak przekonuje o tym artykuł o Radzie Unii Europejskiej. Miarą pozjednoczeniowego sukcesu jest niemiecka *soft power* oparta na dokonaniach w sferze relacji międzynarodowych, tradycji ustrojowej, sztuki uprawiania polityki, kultury i wielopłaszczyznowego dialogu.

Trzy dekady nowych Niemiec to również procesy daleko wykraczające poza mentalnościowy podział na *Ossi* i *Wessi*, symbolizujący pierwsze lata życia dwóch społeczeństw w jednym państwie. Świadomość obywatelska, tożsamość narodowa oraz pamięć ewoluują i dojrzewają znacznie wolniej, niż potoczyły się polityczne przełomy lat 1989-1990, a przecież i wówczas czas się nie zatrzymał. Pod wpływem nowych impulsów kreowane były realia kulturowe i społeczne, dokonywała się zmiana pokoleniowa oraz skok cywilizacyjny, a migracje spotęgowały zmiany demograficzne. O tych „starych” kwestiach z perspektywy jakże innych po 30 latach Niemiec piszą autorzy kolejnych publikowanych w niniejszym tomie rozpraw, odnoszących się m.in. do tak symptomatycznych zjawisk, jak formowanie się nowych ugrupowań politycznych i postępująca dekonstrukcja sceny partyjnej RFN znanej od czasów Adenauera i Erharda.

Państwo rozciągające się między Odrą i Renem będzie w kolejnych dekadach w centrum zainteresowania badaczy relacji międzynarodowych, życia społecznego oraz polityki i kultury. Dystans pokolenia pozwala spojrzeć także na relacje polsko-niemieckie przez pryzmat partnerstw lokalnych i instytucjonalnych, sąsiedztwa pograniczy i społeczeństwa obywatelskiego czy dziedzictwa przeszłości na terenach, które zmieniły przynależność państwową. Oddolna współpraca coraz częściej okazuje się inna niż retoryka wielkiej polityki. W tym miejscu zachęcam do lektury działów Przeglądu i komentarze oraz Oceny i omówienia, odnoszących się do inspirowanych publikacji i przedsięwzięć. Wymiar europejski i unijny, historyczne obciążenia oraz doświadczenie porozumienia i międzyludzkiego pojednania determinują polsko-niemieckie sąsiedztwo jako kluczowe dla przyszłości. A jakie będą Niemcy w kolejnych dziesięcioleciach? Temu pytaniu zamierzamy poświęcić miejsce na kartach „Przeglądu Zachodniego” w kolejnych jego wydaniach, planowanych już na przyszły rok. Serdecznie zapraszam czytelników i autorów.

Natalia Jackowska

